

מו"ר הגאון רבי משה חיים דימנטמן שליט"א ראש הכולל

נתינה וכריתות בגט¹

במשנה גיטין עז, א :

הזורק גט לאשתו והיא בתוך ביתה או בתוך חצירה הרי זו מגורשת. זרקו לה בתוך ביתו או בתוך חצירו אפילו הוא עמה במטה אינה מגורשת. לתוך חיקה או לתוך קלתה הרי זו מגורשת. ובגמרא, מנא הני מילי? דת"ר "ונתן בידה" (דברים כד, א), אין לי אלא ידה, גגה חצירה וקרפיפה מנין? תלמוד לומר "ונתן" מכל מקום. ותניא נמי הכי גבי גנב, "ידו" (שמות כב, ג): "אם המצא תמצא בידו", אין לי אלא ידו, גגו חצירו וקרפיפו מנין? ת"ל "המצא תמצא" מ"מ. וצריכא, דאי אשמעינן גט, משום דבעל כרחא מגרשה, אבל גנב דליתיה בע"כ אימא לא. ואי אשמעינן גנב, משום דקנסיה רחמנא, אבל גט אימא לא, צריכא.

א

מקשים האחרונים לקצות החושן שאומר (סימן ר סק"ה) שבגט די בנתינה ולא צריך קנין, מה שואלת הגמרא לדמות גנב לגט, הרי בגנב עוסקים בקנינים ובגט לא? תירץ האחיעזר (אבהע"ז סימן לאו) דאין הכי נמי, והגמרא בהוה אמינא רצתה לדמות גנב לגט משום שחשבה שבשניהם קונים משום קנין, ותירצה שבגט יכול לגרשה בעל כרחא, ומכיון שכך, רואים שגט עובד משום "בידה" ולא משום קנין, ולכן אי אפשר ללמוד גנב מגט, ומדחיית הגמ' יש הוכחה לשיטת קצוה"ח.²

לכאורה אפשר להסביר אחרת: בגניבה האיסור הוא הוצאה מרשות הבעלים, ומה שקנינים מועילים, משום שע"י הקנין "מוציא" מרשות הבעלים (וראיה מהמשנה ב"ק עט, א, שהגבהה ברשות הבעלים נחשב הוצאה), ולתוספות כתובות לא, ב והרמב"ם (לגבי מגרר ויוצא) די בהוצאה וא"צ קנינים. ולפי"ז,

¹ שיעור שנמסר בכולל, נרשם ע"י הרב דני אסס הי"ו.

² נלמד מתוך התירוץ השני שכתב לקושית נתינה"מ (בפתיחה לסימן ר) דנילף מקדושין שהוקש לגט, לגנב, יעו"ש. ויעו"ש שהקשה איך נילף גט מגנב ומה שתירץ.

מה שהגמ' רוצה ללמוד זה מגט, שצריך נתינה ולא קנין, לגנב, שצריך הוצאה. ורק, דאם עושה קנין נחשב הוצאה.

ב

בהמשך הגמ' שואלת איך מגורשת כאשר זרק לחצירה, הרי הפירות של הבעל ומה שקנתה אשה קנה בעלה? כלומר, יש כאן חסרון ב"ונתן", שלא יצא מרשות הבעל כיון שיש לבעל פירות בקרקע, ואע"פ שהגט קנוי לה, אין "ונתן", כך אומרים רש"י והר"ן.

בדף כב, ת"ר הרי זה גיטך והנייר שלי אינה מגורשת, ע"מ שתחזירי לי את הנייר ה"ז מגורשת. בעי רב פפא בין שיטה לשיטה ובין תיבה לתיבה מאי? תיקו. ותיפוק ליה דספר אחד אמר רחמנא (= וכתב לה ספר כריתות ונתן בידה") ולא שנים ושלושה ספרים? לא צריכא, דמעורה. ע"כ בגמ'. אפשר לפרש את הרישא בשני אופנים, רש"י אומר שכיון שהנייר של הבעל אין "ונתן", ורש"י התקשה שנאמר שנתן את האותיות? ותירץ, שאותיות פורחות באויר ולא נקרא נתינה. הרמב"ם (גירושין ח, יד) אומר שאינה מגורשת משום שאין כאן כריתות, שעדיין יד הבעל שייכת בגט.

יש ראייה לרש"י, שבמקרה שהנייר של האשה אומרת הגמרא (שם בהמשך) שהאשה צריכה להקנותו לבעל. כלומר, דאם הבעל כתב לה את הגט על נייר שלה ורוצה לתת לה את הגט אינה מגורשת. ולרש"י א"ש, שאין כאן נתינה, אבל לרמב"ם לא מובן, שאין כאן חסרון בכריתות, שהנייר שלה? וע"כ צריך לומר שגם הרמב"ם מודה שיש גם חסרון של נתינה.

יש ראייה לרמב"ם, שהגמ' המשיכה בבעיית רב פפא בין שיטה לשיטה ובין תיבה לתיבה מהו? תיקו. כלומר, שהבעל שייר לעצמו את מקום השטר החלק בין השורות או המילים, ואין בזה חסרון נתינה, שכל השטר תחת הכתב שייד לאשה (וממשיכה הגמ' שמדובר במעורה, שגם כשינטל הנייר שבין השיטין ישאר הגט כתב אחד ולא ב' וגי' ספרים), וע"כ ר"פ הסתפק משום חסרון של כריתות, כיון שהבעל שייר לעצמו מקום בגט. וכן כתב הריטב"א (=רבנו קרשקש), שהביא את שני הטעמים, ובבעיא דר"פ ההסתפקות היא האם יש כריתות, ומשמע דכאשר כל הנייר שלו ודאי שיש חסרון כריתות. יוצא שיש שני חסרונות, חסרון נתינה וחסרון כריתות.

הגר"ח אומר (סטנסיל סימן קמו) שהגמ' שאלה לפשוט בעיא דר"פ משום שיש חסרון של שני ספרים, והסביר דלהרמב"ם שלא הביא חסרון זה, יש

לומר בהבנת הקושיא, שכיון שיש לבעל בין שיטה לשיטה, לולי החלק הזה בשטר היה חסרון של שני ספרים, וא"כ מה שעושה את הגט לשטר אחד זהו החלק של הבעל, וא"כ נמצא דחלקו של הבעל מכשיר את הגט, ויש כאן חסרון של כריתות. (ע"ש שהאריך).

המשנה בדף יט, א אומרת "על הכל כותבין... ועל הקרן של פרה ונותן לה את הפרה, ועל יד של עבד ונותן לה את העבד". כלומר, צריך לתת לה את כל העבד או הפרה ולא די בנתינת יד העבד או קרן פרה. הגמ' בדף כא, א-ב: מקשה דבשלמא יד של עבד אי אפשר לקצוץ (רש"י: דא"א לחבול בו), אבל קרן של פרה שיקצוץ את הקרן ויתן לאשה? עונה הגמ' שכתוב "וכתב... ונתן", וצריך שיהיה במעשה הגט כתיבה ונתינה ולא כתיבה קציצה ונתינה. הקשה הפני יהושע שיתן את היד או הקרן בלא קציצה, ולמה צריך שיתן את כל העבד או את כל הפרה? ואמנם אמרינן דכל העומד ליקצץ כקצוץ דמי, מ"מ למקשן דלא ידע דיש חסרון קציצה מדוע לא מהני? וכן למסקנה מדוע לא יוכל לתת את היד או הקרן בלבד (ללא שיהיה צורך לקצוץ). והוכיח מכאן הפנ"י דכאשר הגט מחובר לחלק השייך לבעל, פסול הוא משום שאין זה כריתות, כיון שהגט אגיד לממונא של הבעל. והוקשה לו ע"ז מבעיא דר"פ הנ"ל, ויצא לו שיש סתירה בגמ', דאצל ר"פ רואים שבמשייר נייר שחוץ לגט כשר (וכ"כ הריטב"א), ובעבד ופרה רואים שפסול? ויישב הפנ"י, שכאשר עיקר הדבר נמצא אצל הבעל והגט טפל לו, וכגון שכל העבד או הפרה שייכים לבעל ולאשה יש חלק קטן, נחשב שהגט טפל ונמצא ברשות הבעל ואין זה כריתות, אבל כאשר הגט עיקר וחלק הבעל טפל לו, וכגון ששייר גליון קטן חוץ לגט, לא נקרא שהגט נמצא בממון הבעל, אלא אדרבא, חלק הבעל נמצא בגט. יוצא שהכלל הוא שהעיקר גורר את הטפל [וכעין זה כתבו התוספות (כא, ב ד"ה יצא, בסופו) בשם ר"ת לענין מחוסר קציצה, דזהו דווקא בקלף גדול אבל מחוסר קצת קציצה, וכגון ליפותו, לא הוי בדין מחוסר קציצה, כיון שהגט חשוב יותר ממה שנקצץ ממנו]. וגם מהפנ"י רואים שיש חסרון כריתות.³

וכן בב"מ ז, א הגמרא אומרת שאם הבעל נתן גט לאשה ויש משיחה בידו, אם יכול לנתקו אצלו אינה מגורשת, דבעינן כריתות. ובודאי רש"י אינו חולק על

---

³ הקהלות יעקב (גיטין יד) הביא דהתורת גיטין חולק על הפנ"י, יעו"ש. ויעוין עוד טור ובי"י סימן קכד ס"ג.

טעם זה שמופיע להדיא בגמ', וצ"ע מדוע רש"י נקט רק טעם דנתינה
והרמב"ם רק טעם דכריתות.

רש"י בגיטין (ד"ה ת"ל ונתן) פירש שבעינן נתינה כל דהוא וא"צ שתיקנה
הגט. וקשה, דעדיין הבעל אגידא גביה? ואפשר לומר בפשיטות, דבהנייר שלי
יש אגידא גביה מצד דברי הבעל, ומשא"כ כאן הבעל אינו מונע כלום. ואפשר
לומר, שהירושלמי (ו, א) אומר דהתורה זיכת אותה בגט, וכיון שכן הגט שלה
לגמרי.